11.00.00 2384/2017

Tekninen ja ympäristötoimi 24.10.2017

Eduskunnan ympäristövaliokunta

00102 EDUSKUNTA

Espoon kaupungin lausunto keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma vuoteen 2030 asettaa Suomen kasvihuonekaasujen päästövähennystavoitteen vuoteen 2030 ja määrittelee millä keinoin se on mahdollista saavuttaa. Suunnitelma tavoittelee päästökaupan ulkopuolisella sektorilla 39% päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tasoon.

Espoon kaltaiselle edelläkävijäkaupungille suunnitelma ei näyttäydy kovin inspiroivana. Suunnitelman tulisi olla paljon kunnianhimoisempi, jos sillä halutaan kannustaa asukkaita tai muita julkisia toimijoita ilmastotekoihin.

Jotta suunnitelmasta olisi Espoon kaltaiselle edelläkävijäkaupungille hyötyä, sen tulisi antaa paljon selvempiä signaaleja halutusta suunnasta ja osoittaa valtion oma voimakas sitoutuminen. Lisäksi tarvitaan konkretiaa, erityisesti taloudellisia ohjauskeinoja. Suunnitelmassa on lueteltu useita kannustavia lisäkeinoja, joita on mahdollista ottaa käyttöön, jos nykytoimin ei päästä riittäviin päästövähennyksiin. Espoon kaupunki kannustaa ottamaan lisäkeinot käyttöön saman tien.

Koska ihmiset ovat keskimäärin melko haluttomia omiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, tulisi jo suunnitellut mutta toteuttamatta jääneet taloudelliseen ohjaukseen liittyvät toimenpiteet toteuttaa (Valtioneuvoston periaatepäätös ”Vähemmästä viisaammin” 2013). Sekä energiaremontteihin soveltuvat ohjaus- ja rahoitusmallit, että ympäristölle haitallisten liikenteen tukien pienentäminen tukisivat kuntienkin ilmastotyötä. Myös taloyhtiöiden suunnitelmallisen kiinteistönpidon tuen kehittäminen on tarpeen asumisesta aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi.

Valtion tukea tulee ohjata sinne missä sitä tarvitaan: Esimerkiksi taloyhtiöiden energiatehokkuusremonttien kannustamiseksi tarvittaisiin energia- ja korjausavustuksia. Lisäksi tarvitaan kohdennettua, asiantuntevaa energianeuvontaa esimerkiksi rakennusluvan myöntämisen yhteydessä. Tukea tarvitaan myös vähäpäästöisen liikenteen vaatiman infran rakentamiseen. Sähkölatausverkostoissa huomio taloyhtiöiden sähköisen liikenteen edellyttämän infrastruktuurin edistämiseen. Tukea tulee suunnata myös täyssähköautojen hankintaan ja kaasu- tai etanolikonversion teettämiseen vanhoihin autoihin. Tuki sähköpyöräilyn edistämiseen, esimerkiksi sähköpyörän hankintaan voisi madaltaa monen autoilijan kynnystä aloittaa työmatka- tai vapaa-ajan pyöräily.

Koska autokanta Suomessa uudistuu hitaasti, on välttämätöntä jatkaa polttoaineiden biosekoitusvelvoitetta. Se on tehokas keino laskea päästöjä myös silloin kun sähköauton hankinta ei ole mahdollista taloudellisten syiden tai pitkien etäisyyksien vuoksi.

Verotuksen tulee kannustaa päästövähennyksiin: asukkaalle tulisi aina olla edullisinta ja vaivattominta elää, asua ja liikkua vähäpäästöisesti. Polttoaineiden energiaverotuksen muutos vuodelta 2011 oli oikeansuuntainen mutta yksinään riittämätön.

Julkisia hankintoja koskevat linjaukset ovat tärkeitä signaaleja kunnille, jotka tekevät suurimman osan julkisista hankinnoista. Kunnat tarvitsevat tukea ja ohjausta siitä, miten hankinnoilla voidaan edistää ilmastotavoitteita ja miten työstä kannattaa raportoida. Myös Espoo hyötyisi konkreettisista ohjeista ilmastotavoitteiden huomioimisesta julkisissa hankinnoissa.

Ilmastosuunnitelman vaikutukset

Ilmastosuunnitelman toteuttamisella on arvioitu olevan vaikutuksia mm. hiilinielujen määrään, luonnon monimuotoisuuteen ja ihmisten terveyteen ja elinoloihin. Biopolttoaineiden käytön voimakas kasvu saattaa uhata sekä hiilinieluja että luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. On riskinä, että se mitä päästövähennyksissä biopolttoaineilla voitetaan, hävitään kun hiiltä sitovien metsien ja muiden hiilinielujen pinta-ala kutistuu.

Ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille suunnitelmalla on vain hyviä vaikutuksia, kun ilmastopäästöjen lisäksi liikenteen lähipäästöjen, kuten hiukkasten ja typen oksidien määrä vähenee erityisesti suurten väylien varsilla. Tästä hyötyvät erityisesti ilman epäpuhtauksille herkemmät väestöryhmät, kuten lapset, vanhukset ja hengityselinsairaat. Ilman laadun kannalta epäedullisella alueella sijaitsee Espoossakin lukuisia kouluja ja päiväkoteja sekä mm. senioriasumista. Polttomoottoriautojen väheneminen vähentää osaltaan myös liikenteen melua. Pyöräilyn ja jalankulun kulkutapaosuuden kasvattaminen on hyödyllistä myös kansanterveyden kannalta.

Espoon ilmastolinjauksia ja -toimenpiteitä

Espoossa toimitaan jo nyt ilmastosuunnitelman periaatteiden mukaisesti – tosin tavoitteet ovat korkeammalla. Espoo tavoittelee uudella kaupunkistrategiallaan Espoo-tarinalla hiilineutraaliutta jo vuoteen 2030 mennessä. Se tarkoittaa laskennallisten kasvihuonekaasupäästöjen alentamista noin 80 prosentilla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Työkaluna Espoon kunnianhimoisessa ilmastotyössä on Espoo-tarinan lisäksi Espoon ilmasto-ohjelma, poikkihallinnollinen kehitysohjelmatyö, Agenda 2050 puitteissa tehtävät kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumukset, joita Espoossa on tehty jo lähes 100, sekä uusien, kestävien ratkaisujen hakeminen mm. yhdessä Aalto-yliopiston ja Smart&Clean-säätiön kanssa, missä tavoitteena on luoda pääkaupunkiseudusta maailmanluokan koealusta puhtaille ratkaisuille ja luoda päästövähennysten lisäksi myös liiketoimintaa.

Päästötön kaukolämpö 2030 mennessä

Päästökauppasektorilla Espoo on lähtenyt ratkomaan haasteita yhdessä energiantuottaja Fortumin kanssa solmimalla yhteisen Sitoumus 2050 - yhteiskuntasitoumuksen, jossa Espoon kaupunki ja Fortum sitoutuvat yhdessä kehittämään Espoon kaukolämpöjärjestelmästä hiilivapaan ja CO2-neutraalin vuoteen 2030 mennessä. Hiili korvataan geoenergialla, lämpöpumpuilla sekä bio- ja kierrätyspolttoaineella. Lisäksi tavoitteena on puhtaiden ja arjen sujuvuutta parantavien ratkaisujen kehittäminen ja käyttöönottaminen.

Liikkuminen muuttuu, liikkumistarve vähenee
Päästökaupan ulkopuolisella sektorilla suurimmat päästöt tulevat liikenteestä, ja Espoo on toteuttanut ja suunnitellut lukuisia liikenteen päästöjä vähentäviä ratkaisuja. Samalla on aktiivisesti siirretty kaavoituksen painopistettä joukkoliikenteen varren kasvukäytäviin, ensi sijassa Etelä-Espooseen ja rantaradan, tulevan kaupunkiradan varteen.

Länsimetron liikenne käynnistyy pian ja metron jatke on rakenteilla. Kaupunkipyöriä on pilotoitu, ja täysimittainen kaupunkipyöräjärjestelmä saadaan metron liityntäliikenteeseen ensi keväänä. Yhdessä HSL kanssa tavoitellaan vähäpäästöistä liityntäliikennettä ensin metron liityntäliikenteeseen, myöhemmin myös Leppävaaran juna-aseman liityntäliikenteeseen. Raide-Jokerin suunnittelu on pitkällä, samoin kaupunkiradan Leppävaarasta Kauklahteen.

Metroasemille valmistuu laadukkaat pyöräparkit, kevyen liikenteen reittejä suunnitellaan, rakennetaan ja ylläpidetään siten, että pyöräily on halukkaille mahdollista ympäri vuoden. Raide-Jokerin ja länsimetron jatkeen valmistuttua jopa 70 % espoolaisista asuu korkeintaan 10 minuutin pyörämatkan päässä asemalta.

Sähköisen liikenteen edistäminen, jakamistalous ja erilaiset last mile-ratkaisut ovat osin jo nykypäivää Espoossa. Yhdessä Fortumin ja Luontokeskus Haltian kanssa on rakennettu aurinkoenergialla toimiva sähköauton latauspiste Nuuksioon, lainattavia potkulautoja ja robottibusseja testataan Otaniemessä, kaupungin omassa autokannassa pyritään lisäämään sähkö- ja hybridiautojen osuutta jne.

Erillislämmitys hiilivapaaksi

Espoon kaupungilla on 40 öljylämmitteistä kiinteistöä ja ilmasto-ohjelman tavoitteena on korvata öljylämmitys esim. maalämmöllä tai joissain tapauksissa purkaa rakennus pois. Espoossa on alle 6000 öljylämmitteistä rakennusta. Niidenkin lämmitystavan muuttamista tavoitellaan ilmasto-ohjelmassa esimerkiksi energianeuvonnan keinoin. Maalämpö on espoolaisten uudisrakentajien suosiossa ja Espoossa on jo yli 2000 maalämmöllä lämpiävää rakennusta (2015) ja yli 3000 maalämpökaivoa (2016). Koulujen ja muiden julkisten rakennusten rakennuttamisen yhteydessä selvitetään aina uusiutuvan energian tuotantopotentiaali. Esimerkiksi Espoon sairaalan ja logistiikkakeskuksen katoilla on mittavat aurinkovoimalat. Espoon ilmasto-ohjelman tavoitteena on myös tarjota asukkaille ja taloyhtiöille energianeuvontaa, mutta se menisi paremmin perille, jos neuvojen lisäksi olisi tarjota myös esimerkiksi rahallista energia-avustusta.

Ruuantuotanto ja -kulutus
Maataloutta ei Espoossa juuri ole, mutta maatalous on meitä kaikkia lähellä päivittäin nauttimamme ruuan muodossa. Espoo on edelläkävijä vastuullisuuden edistämisessä:

kaupungin keskeisiä tavoitteita on ruokatuotannon hiilijalanjäljen pienentäminen sekä ruokahävikin vähentäminen. Keinoja ovat mm. kasvisruokailun tunnettuuden, maistuvuuden ja menekin edistäminen ateriapalveluissa, luomun käytön edistäminen osallistumalla Portaat luomuun-ohjelmaan ja Reilun kaupan tuotteiden tarjoaminen lounasravintoloissa.

Valmistelija: Leena Sjöblom, puh. 0503533063, leena.m.sjoblom@espoo.fi

Olli Isotalo
Teknisen toimen johtaja
050 593 3359
olli.isotalo@espoo.fi

Tarja Söderman
Ympäristöjohtaja
050 330 9767
tarja.soderman@espoo.fi

Liitteet

-

Tiedoksi

- Ympäristölautakunta